

PRACTICI DE OPTIMIZARE A PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL LA TREAPTA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR

Maria BRAGHIȘ

Institutul de Științe ale Educației

The educational partnership is performed permanently, together with the education itself. Planning, decision, action and evaluation in education are supposed to be implemented in cooperation between educational institutions, educational influence and educational agents. The family's actions have to comply with the school's requirements and vice versa.

Primary school continues to represent the first step of the educational system that is supposed to carefully organize the child's experiences. At this level education has to be performed in close cooperation with families and the community. Educational partnership represents the way of cooperation and communication between teachers (social community) and parents, during the educational process.

Cooperation between the school and the family supposes an effective and efficient communication, a range of requirements and actions in children's benefit. Nowadays, this relationship is extended through the concept of partnership that represents the expression of positive and democratic approach to education process.

The partnership optimization is perceived as an improvement for all the involved parties, as a process of continuous interaction, development and reciprocal reinforcement between the school and the family.

Cercetătorii din domeniul științelor educației demonstrează că parteneriatul educațional este o formă eficientă a acțiunilor profesioniste pedagogice, care orientează familia, părinții, pedagogii spre autoperfecționare. Acest lucru devine valoros în situația când sunt stabilite clar finalitățile, când se lucrează concomitent cu copiii și părinții în domeniul educației familiale, când se discută și se negociază contribuția fiecărui actor și partener educativ. Este necesară o pedagogizare calitativă a părinților prin recomandări, școli pentru părinți, sedințe, alte activități, care trebuie să devină sistematice.

Dacă în anii '80 - '90 ai secolului trecut accentul se punea pe implicarea părinților în organizarea și desfășurarea activităților recreative, seratelor festive, astăzi familia trebuie să fie implicată într-un ansamblu de acțiuni sistematice, care ar permite părinților să cunoască specificul procesului instructiv-educativ și să învețe a deveni părinți eficienți. Conceptul de *parteneriat educațional* tinde să devină unul central în pedagogia contemporană și denotă abordarea de tip curricular, flexibilă și deschisă a problemelor educative, reliefând interrelațiile agenților educaționali în ansamblul complexității lor, menționează **Larisa Cuznețov** în lucrarea sa „Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei” [4, p.146].

În *Sociologia educației familiale* a fost introdus termenul *intervenție socioeducativă*, care cuprinde un ansamblu de acțiuni finanțate, organizate și desfășurate de societate în direcția susținerii, orientării, corectării sau suplinirii activității educative a părinților [8, p.194]. În opinia pedagogilor Lamb și Lamb (1978); Pourtois, Forgione, Desmet, (1989), principalele forme de intervenție socioeducativă sunt următoarele: educația părinților, asistența educativă, tutela educativă, orientarea (ghidarea) parentală, terapia familială etc. [apud 8, p.195].

O formă importantă a intervenției socioeducative o reprezintă *educația* (formarea) *parentală* (*parent education* - în limba engleză și *education parentale* - în limba franceză). Termenul desemnează *tentativa formală de a mări conștiința părinților și utilizarea aptitudinilor parentale* în domeniul educației copiilor. Educația parentală se deosebește de celelalte forme prin următoarele: (1) se adresează tuturor categoriilor de părinți, fără excepție; (2) vizează mărirea competențelor și abilităților educative ale tuturor părinților și nu modificarea unui comportament sau a structurilor existente; (3) activitățile organizate se înscriu într-o logică a prevenirii situațiilor problematice, menționează E.Stănculescu, citându-i pe Pourtois, Forgione și Desmet. Expresia *educație parentală* nu a intrat recent în limbajul politico-administrativ sau în cel științific. Pur și simplu, abia în ultimele decenii ale secolului XX conținutul ei s-a precizat, iar utilizarea sa a luat amploare [apud 8, p.196].

Pe bună dreptate, astăzi instituția de învățământ are menirea să se ocupe de instruirea copiilor și să acorde ajutor familiei în educația acestora. C.Narly menționa că *va trebui, pe cât e posibil, să se aducă viața în școală și să se ducă școala în viață* [6, 1996]. Este evident că învățătorul va trebui să atragă părinții în școală, să-i implice în activitatea școlii, să-i inițieze în modalitatea de desfășurare a procesului educațional, să-i familia-

rizeze pe copii cu viața socială, astfel creând condiții favorabile pentru un *parteneriat educațional* real, în primul rând cu familia, apoi cu comunitatea. Reputatul cercetător român consideră că familia a avut o influență decisivă întotdeauna asupra educației, *ei îi datorăm virtuțile neamului, și ne atenționează că familia mai are încă un cuvânt de spus în educație, deoarece în esență ea este creatorul copilului și-i în stare mai bine decât oricine altul să cunoască și să apere punctul de vedere special al copilului* [6].

Pentru ca familia să-și exercite eficient funcția educativă, ea trebuie să dispună de o anumită cultură, de un nivel intelectual adecvat, valori morale, etice și un cadru economic decent de viață [3, p.12].

Problema colaborării școlii cu familia nu este nouă, dar, în ultimele decenii, în legătură cu schimbările sociale, devine extrem de actuală. În cadrul unei școli există o rețea complexă de relații. Aceste relații au un potențial considerabil de influențare a educației copiilor atât în sens pozitiv, cât și în sens negativ.

Cele mai importante *relații* sunt:

- relațiile dintre profesor/învățător și elev;
- relațiile interindividuale (dintre elevi, dintre profesori/învățători, dintre profesori/învățători și specialiști care sprijină școala, dintre profesori/învățători și personalul administrativ al școlii etc.);
- relațiile dintre profesori/învățători și părinți;
- relațiile dintre profesori și învățători;
- relațiile dintre profesioniștii care sprijină dezvoltarea copilului împreună cu părinții și profesorii/învățătorii.

În acest context, *parteneriatul educațional* este forma de colaborare, de comunicare și de cooperare la nivelul procesului educativ dintre cadrele didactice (comunitatea socială) și părinți.

Parteneriatul educațional, presupunând o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali, se aplică la nivelul tuturor relațiilor enumerate mai sus. Relația dintre părinți și profesori/învățători implică ieșirea din frontierele școlii și determină o altă abordare a profesiei didactice. În pedagogia tradițională, relația respectivă era tratată ca o „colaborare dintre școală și familie”. Prin colaborare între școală și familie se presupune o comunicare efectivă și eficientă, o unitate de cerințe și o unitate de acțiune când este vorba de interesul copilului. Astăzi dimensiunile acestei relații s-au extins datorită extinderii conceptului de colaborare la cel de comunicare prin cooperare și colaborare și, mai nou, prin conceptul de parteneriat care le cuprinde pe toate și exprimă, în plus, și o anumită abordare pozitivă și democratică a relațiilor educative. [9, p.221-222].

Mai sus am examinat, în principiu, două dimensiuni principale ale implicării reciproce a școlii și familiei în educația copilului identificate de mai mulți cercetători:

- 1) *dimensiunea relației părinte-copil;*
- 2) *dimensiunea relației familie-școală.*

În continuare, ne vom referi la *relația profesor/învățător-părinți*. Colaborarea și cooperarea școlii cu părinții sunt benefice ambilor factori dacă îndeplinesc condițiile unei comunicări eficiente și dacă se ține seamă de dimensiunea umană:

- nivelul studiilor celor doi participanți: al cadrului didactic și al părinților;
- momentul ales pentru colaborare;
- dificultățile întâmpinate de copil în activitatea școlară [8, 1976].

Cadrele didactice sunt datoare să se raporteze la cultura și categoriile socioprofesionale din care provin părinții. Acestea urmăresc evoluția copilului în cariera școlară, structura familiei, competențele ei parentale și problemele specifice ei. Pentru *optimizarea* parteneriatului dintre profesori și părinți se iau în calcul mai multe *elemente* cum ar fi:

- atitudinea care îi caracterizează pe ambii parteneri educativi;
- percepțiile și reprezentările fiecăruia față de educația copilului;
- calitatea relației celor doi participanți în cadrul colaborării;
- caracteristicile unității de învățământ;
- caracteristicile familiei;
- modul de comunicare, cooperare și colaborare dintre parteneri [9, p.223].

Implicarea părinților în soluționarea problemelor școlare și în sprijinirea procesului educațional la treapta învățământului primar are o serie de argumente. În figura 1 am inclus, după părerea noastră, cele mai elocvente *argumente de implicare a familiei în susținerea școlii*. Aceste argumente le-am înregistrat în cadrul întâlnirilor cu părinții din instituțiile de învățământ preuniversitar din municipiul Chișinău.

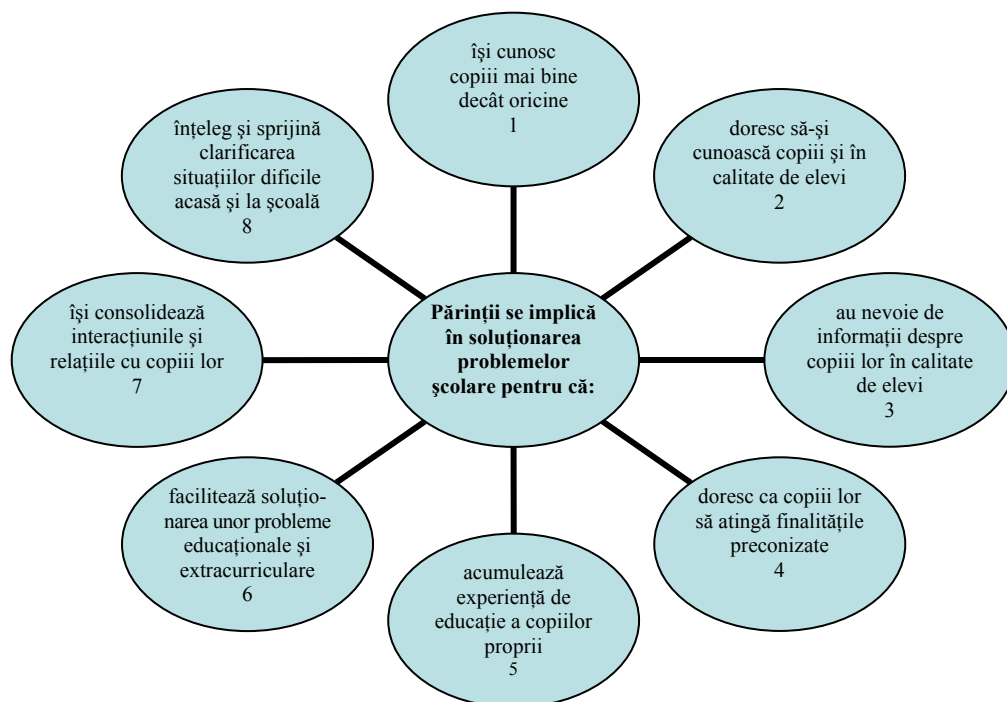

Fig.1. Argumente de implicare a familiei în susținerea școlii.

Considerăm argumentele reflectate destul de explicite și convingătoare pentru stabilirea unor relații eficiente între profesori și membrii familiei. Argumentele părinților trebuie să fie susținute de pedagogi și materializate într-un șir de acțiuni, care le vor satisface necesitățile exprimate. Optimizarea parteneriatului educativ va fi eficientă dacă se va realiza în două sensuri:

- a) rolul profesorilor/învățătorilor în sprijinirea familiei (Fig.2);
- b) rolul familiilor în sprijinirea profesorilor/învățătorilor (Fig.3).

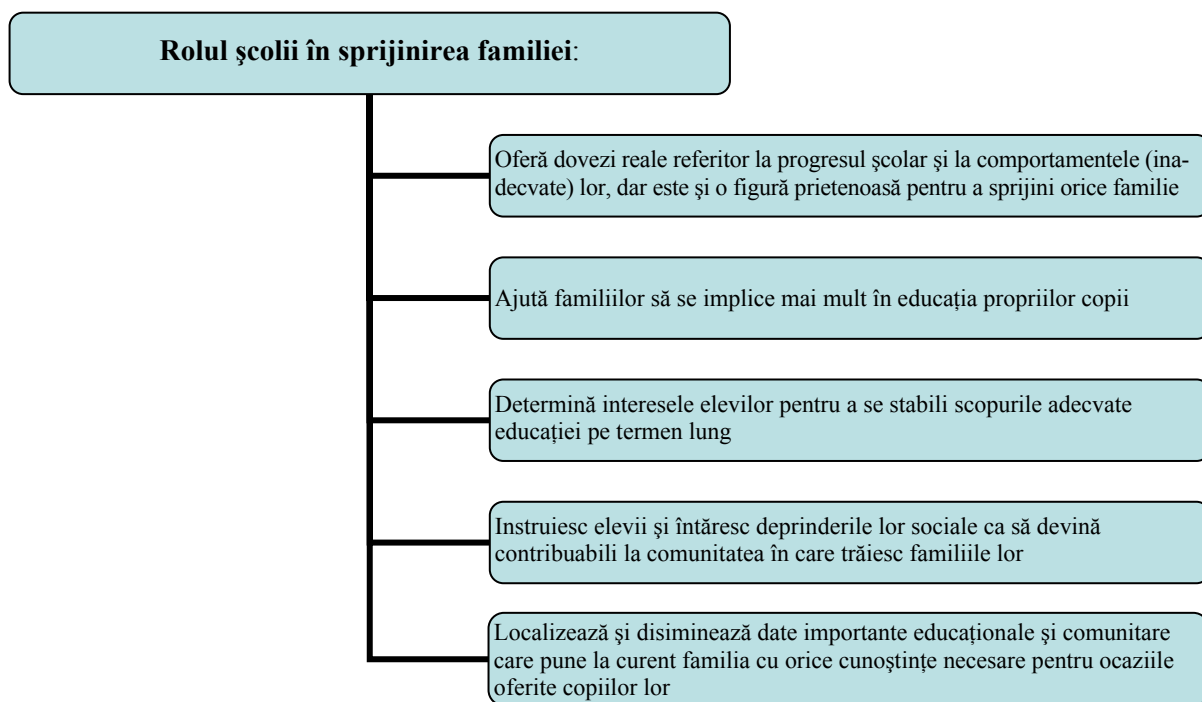

Fig.2. Rolul profesorilor/învățătorilor în sprijinirea familiei [9, p.224].

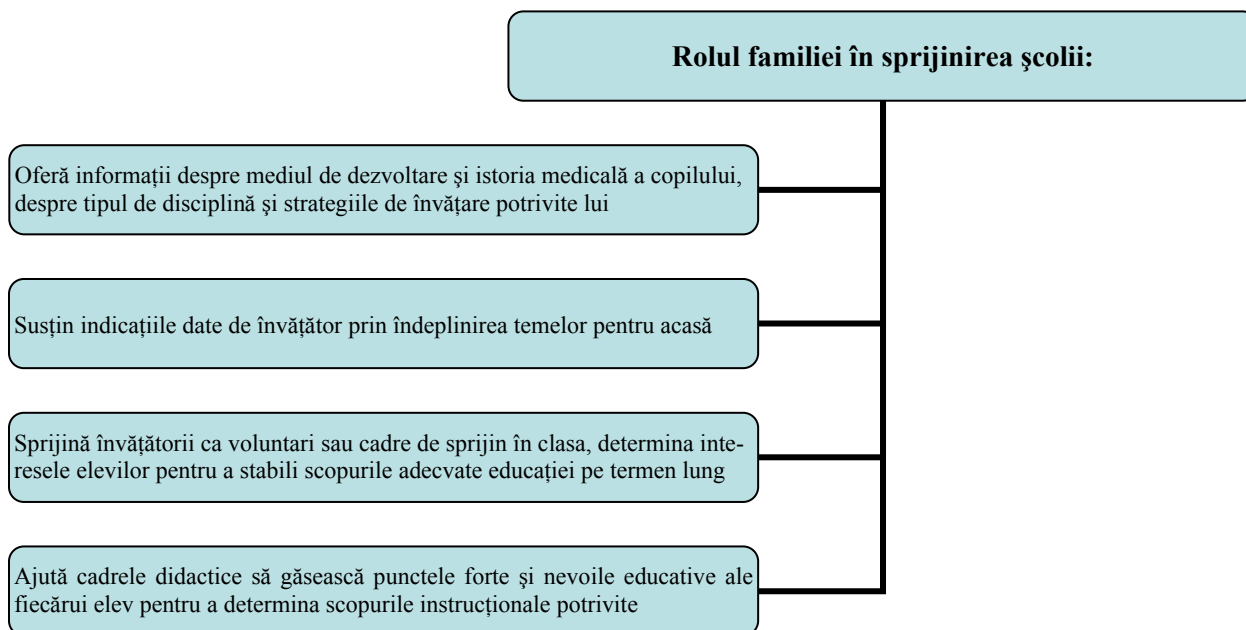

Fig.3. Rolul familiei în sprijinirea profesorilor/învățătorilor [9, p.224].

Opiniile expuse putem să le completăm cu opinia cercetătoarei J.L.Epstein și a colaboratorilor ei, care a stabilit șase tipuri de implicare a părinților în activitatea școlară a copiilor lor. Analizate din punct de vedere calitativ, acestea sunt:

- 1) parențialitatea sau calitatea de părinte;
- 2) comunicarea sau capacitatea de a comunica;
- 3) voluntariatul sau capacitatea de a acționa voluntar;
- 4) învățarea acasă;
- 5) luarea deciziilor;
- 6) colaborarea în comunitate [1, p.32; apud, 9, p.225].

Modelele elaborate de Rasinschi și Frederiks (1989) și Bloom (1992) fac deosebirea dintre diferite grade de implicare a părinților. Primii prezintă o ierarhie a gradelor de parteneriat care cuprind părinții, de la cea mai slabă implicare până la stadiul participării și, în final, al împuternicirii. Cel de-al doilea model specifică drept cel mai profund mod de implicare, promovarea și argumentarea (advocaty). Bazându-ne pe abordarea ecologică a lui U.Bronfenbrenner (1986) asupra dezvoltării personalității copilului și pe teoria lui A.Bandura (1986) care se referă la autoeficacitate, un grup de autori (Chepard, Trimberger, McClintock, Lecklinder) stabilesc un model ierarhic comprehensiv în patru trepte/niveluri. Acest model se axează pe organizarea activităților de implicare a familiei privind tema consolidării acțiunilor reciproce (mutuale) prin parteneriatul școală-familie. Figura 4 reprezintă *modelul comprehensiv în patru niveluri/trepte al parteneriatului școală-familie*.

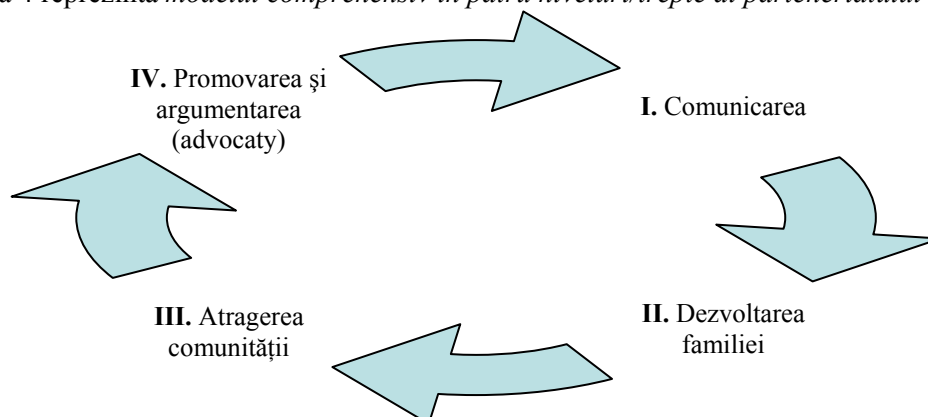

Fig.4. Modelul ierarhic comprehensiv al parteneriatului școală-familie [apud, 9, p.225].

Școala și familia își dezvoltă reciproc împuternicirile și se fortifică reciproc. Relația de parteneriat dintre școală și familie are loc în schimb de competențe și de implicări care conduc în final la efecte de eficientizare a acțiunilor ambilor actori [apud, 9, p.225]. Modelul ne orientează și asupra modului în care părinții sunt capabili și își pot extinde competențele, se pot conecta la universul lor social din micro-, mezo- și macroecosistem (oamenii și resursele sociale) așa cum se precizează în modelul ecologic al dezvoltării personalității copilului elaborat de U.Bronfenbrenner în 1986 [apud, 9, pp.225-226]. În continuare, prezentăm descrierea și interpretarea fiecărui nivel realizat de E.Vrasmaș în lucrarea sa *Intervenția socioeducațională ca sprijin pentru părinți*:

I. Comunicarea de bază

Părinții se axează pe comunicare atunci când își asumă responsabilitatea să monitorizeze progresul propriului copil și să informeze partenerii din școală despre aceasta. Pentru părinții aflați în situația de risc, în special, a fi în stare să se întâlnească cu un profesor sau cu dirigintele care lucrează cu copilul lor la școală, este un pas mare care presupune capacitatea de a-și depăși temerile și neputința. De aceea, este important să se deruleze acest tip de activități ca prime contacte semnificative dintre părinți și profesori/învățători. Părinții, fiind interesați de îmbunătățirea vieții copilului lor, pot stabili legături cu alte persoane, din afara familiei, care au impact și sprijină acest proces de dezvoltare a urmașilor lor. Activitățile la acest nivel trebuie considerate ca oportunități care să modeleze concepțiile și problemele părinților, lăsându-i însă să se considere drept cei mai buni experți pentru propriul copil, totodată, și surse valoroase de informații pentru învățător. Comunicarea de bază constituie și pentru educatori oportunitatea de a reflecta asupra propriilor lor temeri și neliniști legate de modul în care se pot stabili contactele cu familiile copiilor din medii variate, din punct de vedere cultural și socioeconomic. *Dificultățile de comunicare* dintre cadrele didactice și părinți, precizează cercetătorul Gh.Bunescu [2], pot rezulta din ideile divergente privind:

- responsabilitatea statului și a familiei privind educația copiilor;
- libertatea de alegere a școlii de către părinți;
- impactul mediului familial asupra rezultatelor școlare ale copilului;
- randamentul familial asupra rezultatelor școlare ale copilului;
- randamentul pedagogic și datoria parentală;
- participarea părinților la gestionarea și procesul decizional din instituția școlară. [2, p.18-19].

II. Dezvoltarea familiei

La acest nivel părinții se responsabilizează pentru propria lor dezvoltare, își demonstrează credințele în forțele proprii și în propria eficacitate ca părinți. Părinții încep să accepte cum să își îmbunătățească calitățile parentale și cum să sprijine copilul în activitățile școlare de acasă, astfel demonstrând un grad tot mai înalt de implicare și de încredere în forțele lor ca părinți. Acceptă sprijinul și sfatul altuia. Soluționând problemele parentale, ei își dezvoltă aria de influență și acceptă influența altora în familia lor [9, p.226].

Informarea și formarea părinților privind școlaritatea copilului presupune ca fiecare părinte să cunoască:

- drepturile copilului;
- obligațiile legale privind educația copilului;
- drepturile de care dispune pentru educația copilului;
- importanța atitudinii lui pentru reușita școlară a copilului;
- metodele de colaborare cu școala.

Astfel, dialogul dintre profesori/învățători și părinți este necesar. Profesorii trebuie să fie pregătiți în vederea relației cu părinții, iar competența lor în această materie trebuie acceptată de familie ca o aptitudine profesională. Părinții trebuie să fie pregătiți pentru a-și îndeplini rolul educativ în cooperare cu profesorii, iar școala trebuie să asigure părinților asistența necesară [2, p.19].

III-IV. Atragerea comunității – promovarea și argumentarea

Când se ajunge la aceste niveluri, părinții doresc să împărtășească experiența lor și altora din comunitate. Participarea la viața comunității și promovarea ideilor privind experiențele parentale constituie un factor de dezvoltare socială și de îmbogățire a acesteia. În acest caz, parteneriatul este perceput ca valorizant pentru toți actorii implicați. Modelul propus definește *parteneriatul* ca un proces continuu de interacțiune, dezvoltare și împuternicire reciprocă între școală și familie. Structura piramidală a acestui model definește atât valoarea

întregului, dar și importanța și valoarea fiecărei trepte. Fiind o construcție, modelul definește fiecare treaptă ca necesară și importantă în stabilirea parteneriatului. Școala și familia au nevoie de o continuă legătură prin modalități și tehnici care să împuternicească ambii factori. Este la fel de important să se comunice informații, cât și a se împărtăși experiențe la nivel de comunitate. Este ireal să considerăm că toți părinții pot fi implicați în această activitate. Dar, stabilind clar nevoia de comunicare de bază și de dezvoltare a abilităților de sprijin parentale la primele două niveluri, formulăm cerințele minime față de implicarea parentală în educația formală. Analizând vârful piramidei, unde modelul plasează influența comunității, școlii și familiei, concepem faptul că succesul școlar al copiilor depinde de acest nivel. De aceea, este nevoie ca pedagogii să elaboreze și să deruleze programe care să vizeze familiile ce au reală nevoie de sprijin. Modelul este considerat ca valoros pentru obținerea unor rezultate foarte bune în creșterea academică, socială și afectivă atât a copiilor, cât și a părinților [9, p.226-227].

Părinții trebuie implicați permanent în activitatea școlii, nu numai atunci când apar probleme. La analiza relațiilor profesori/învățători-părinți este bine să se țină seama de următorii *parametri*:

- părinții nu formează un grup omogen;
- părinții nu întotdeauna își pot identifica problemele sau nu au încredere să solicite sprijinul în soluționarea lor;
- părinții oferă, dar și solicită informații.

Toți *părinții au nevoie de informații*, și anume:

- informații de bază referitoare la copiii lor;
- informații referitor la scopul de bază al școlii;
- informații referitor la obiectivele urmărite de școală;
- să fie la curent cu politicile educaționale ale școlii;
- să fie la curent cu progresele făcute de copilul lor;
- să fie la curent cu percepția pe care o are școala despre calitățile și problemele copilului.

Cunoscând cât mai multe și mai veridice informații despre copiii lor, părinții pot lua anumite decizii.

Un alt set de informații de care trebuie să dispună părinții este cel referitor la modul cum își pot ajuta ei copiii acasă, la pregătirea temelor. Lipsa de comunicare dintre școală și familie se mai poate produce în cazul când părinții nu au încredere în pregătirea către concursuri și trepte de școlaritate oferită de școală, preferând sistemul paralel al meditațiilor sau al repetitorilor. Părinții pot oferi și ei sprijin copiilor și școlii prin aceea că ei își cunosc foarte bine copiii. Majoritatea părinților pot oferi informații prețioase despre problemele, ritmurile de creștere, dorințele, așteptările, neîncrederea, pasiunile copiilor lor. În plus, părinții sunt și o sursă de sprijin prin modul de stabilire a relațiilor cu ceilalți copii, cu școala, prin profesiile lor etc.

Pentru realizarea parteneriatului educațional cu părinții, este esențial să se respecte anumite *condiții*. Acestea sunt:

- părinții să fie considerați ca participanți activi care pot aduce o contribuție reală și valoroasă la educarea copiilor lor;
- părinții să fie parte la adoptarea deciziilor privitor la educarea copiilor lor;
- școala să recunoască și să aprecieze informația dată de părinți referitor la copiii lor;
- învățătorii să-și completeze informațiile profesionale, valorificând informațiile oferite de părinți;
- responsabilitatea să fie împărțită între școală și familie.

Experiența profesională demonstrează că unii părinți – acest *lucru este vizibil/clar în învățământul primar* – au atât dorința, abilitățile, cât și timpul necesar să joace un rol în activitățile școlare. Ei trebuie încurajați și stimulați de învățător, nu trebuie respinși și ignorați.

Pentru a avea un parteneriat durabil cu părinții, profesorilor/învățătorilor li se recomandă să fie sinceri cu aceștia; să-i asculte cu răbdare; să recunoască atunci când greșesc; să laude inițiativele părinților. Părinților, de asemenea, li se recomandă să solicite asistență și sprijin când au nevoie; să fie persuasivi și să caute împreună cu învățătorii soluțiile; să-și ajute copilul când greșește.

În același material realizat de UNESCO sunt recomandate *dimensiunile atitudinilor profesorilor/învățătorilor în raport cu contribuția pe care părinții o pot avea în activitatea școlii*:

- atitudine pasivă din partea profesorilor/învățătorilor, ei mergând pe linia considerării părinților ca fiind obstructivi la eforturile școlii;
- considerarea părinților ca o resursă de asistență și de sprijin;
- parteneriatul; în prezent există tot mai multe opinii care se înscriu în considerarea părinților ca parteneri;
- considerarea părinților ca beneficiarii unor servicii [apud, 9, p.230].

Relațiile sociale determinate pentru educație sunt relațiile pe care le promovează azi toate domeniile internaționale ale politicilor educaționale din lume, relațiile tipice societăților democratice pluraliste și deschise, menționează cercetătorul autohton N.Silistraru în lucrarea *Valori ale educației moderne* (7, p.120). Aceasta implică parteneriat, cooperare, colaborare, comunicare efectivă și eficientă, care presupun, după părerea cercetătorului:

- acceptarea diferențelor și tolerarea diferitelor opțiuni;
- interacțiuni acceptate de toți partenerii.

Din cele expuse, se face evidentă afirmația că *la educația copilului contribuie familia, școala și comunitatea*, ca instituții bine determinate ale societății [7, p.120]. Astăzi se resimte nevoia unor politici coerente de sprijinire a familiilor și de legături eficiente și efective între școală, familie și comunitate. Concluziile simpozionului UNESCO care a avut loc în Portugalia (1991), având ca temă școlarizarea, au definit faptul că nu este posibil să se completeze în mod pozitiv școlarizarea fără o participare activă a părinților și a comunității. De aici responsabilitatea autorităților publice este de a crea condiții psihologice, instituționale și materiale pentru a facilita legătura organică dintre școală, familie și comunitate [7, p.129].

Există o varietate mare a activităților care se pot desfășura în școli cu părinții, în parteneriat. Noi propunem *formele* cele mai importante de activități care pot să se deruleze în școală:

1. **Activități de „spargere a gheții”**, care se referă la primele întâlniri cu părinții, pregătite anume pentru a realiza o comunicare eficientă și de durată.

2. **Informarea părinților despre activitățile școlare** (obiective, conținuturi, metode, orare, desfășurare, mijloace etc.).

3. **Consiliere psihopedagogică** care constă în rezolvarea unor situații–problemă cu copiii lor.

4. **Mese rotunde** unde părinții și profesorii/învățătorii fac schimb de experiență educațională.

5. **Asistări la lecții** unde părinții pasiv sau/și activ participă la realizarea actului didactic.

6. **Ziua părinților**, când părinții discută cu administrația unității de învățământ, înaintând cerințele lor față de școală, dar și membrii administrației, profesorul/învățătorul își pot înainta serviciile lor sau le pot cere sprijinul.

7. **Ședințele cu părinții** în cadrul cărora se pun în discuție diverse teme educative.

8. **Ateliere de lucru cu părinții** în cadrul cărora părinții sunt familiarizați cu curriculumul școlar, finalitățile învățământului primar, conținuturile, strategiile aplicate.

9. **Traininguri pentru părinți** unde părinții sunt participanți activi.

10. **Orientare** spre servicii de sprijin periodice sau permanente, anumite școli și trepte de școlaritate, colaborare și implicare în procesul instructiv-educativ, dar și în viața comunității locale.

11. **Conferințe științifice** în cadrul cărora profesorii/învățătorii, dar și părinții, ies cu comunicări privitor la educația copiilor în școală și, respectiv, în familie.

Categoriile de activități prezentate, dar și multe altele, fac posibilă realizarea unui parteneriat durabil între școală și familie la treapta învățământului primar.

În concluzie, parteneriatul educațional se desfășoară permanent și împreună cu actul educațional propriu-zis. El se referă la o cerință: ca proiectarea, decizia, acțiunea și evaluarea în educație să fie realizate în cooperare și colaborare dintre *instituțiile educaționale, influențele educative și agenții educaționali*, acțiunile întreprinse de familie să fie în acord cu cerințele școlii și invers.

Școala primară rămâne prima treaptă a sistemului de învățământ căreia îi revine nobila sarcină de a organiza cu mare grijă experiențele copilului, treapta unde educația ar trebui obligatoriu să se efectueze în strânsă colaborare cu familia și comunitatea.

S-a stabilit că pentru o colaborare eficientă a învățătorului cu părinții trebuie utilizate mai multe **strategii** de lucru care mai pot include și astfel de modalități ca **portofoliul** pentru fiecare colectiv de părinți ai claselor primare, care include teme speciale destinate educației copilului și prevenirii eșecului școlar; **caietul de notițe** pentru fiecare elev referitor la organizarea orelor de lectură în familie; **ședințele tradiționale cu părinții**, dar și **lectorate** pentru părinți; **implicarea părinților în activități cognitive și educative** etc.

Părinții sunt prezenți în sala de clasă în calitate de **părinți-voluntari**; **părinți-sursă** complimentară de informații; **părinți-resursă educațională**, **părinți-suporteri** ai imaginii pozitive despre instituție etc.

Parteneriatul educațional este forma de colaborare, de comunicare și de cooperare la nivelul procesului educativ dintre cadrele didactice (comunitatea socială) și părinți.

Prin colaborare între școală și familie se presupune o comunicare efectivă și eficientă, o unitate de cerințe și o unitate de acțiuni când este vorba de interesul copilului. Astăzi dimensiunile acestei relații sunt extinse prin *conceptul de parteneriat* care exprimă o anumită abordare pozitivă și democratică a relațiilor educative. Relația școală–familie–comunitate este una în care fiecare factor interrelaționează cu ceilalți.

Parteneriatul este perceput ca valorizant pentru toți actorii implicați, ca un proces continuu de interacțiune, dezvoltare și împuternicire reciprocă între școală și familie.

Referințe:

1. Băran-Prisăcaru A. Parteneriat în educație – familie-școală-comunitate (ediția a III-a). - București: Aramis Print, 2004. - 79 p.
2. Bunescu Gh. Alecu, G., Badea, D. (coord.). Educația părinților – strategii și programe. - Chișinău: Lumina, 1995. - 174 p.
3. Cuznețov Larisa. Educația pentru familie. - Chișinău: Editura Museum, 2004.
4. Cuznețov Larisa. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. - Chișinău: CEP UPS „I.Creangă”, 2008. - 624 p.
5. Neculau A. Educația adulților – experiențe românești. - Iași: Polirom, 2004. - 219 p.
6. Narly C. Pedagogie generală. - București: Editura didactică și pedagogică, 1996. - 289 p.
7. Silistraru N. Valori ale educației moderne. - Chișinău: IȘE, 2006. - 176 p.
8. Stănciulescu E. Sociologia educației familiale. Volumul I. - Iași: Polirom, 1997. - 268 p.
9. Vrasmaș E. Intervenția socioeducațională ca sprijin pentru părinți. - București: S.C.Aramis Print S.R.L., 2008. - 255 p.
10. UNESCO. Pachetul de resurse pentru profesori, Cerințe speciale în clasă / Traducere UNICEF. - București: Ed. RO MEDIA, 1995.

Prezentat la 28.04.2010